

Mårtenson, Nils
Tel: 010-698 16 03
nils.martenson
@naturvardsverket.se

BESLUT
2020-04-06   Ärendenr:
NV-00235-20

Beslut om skydds jakt efter vikare för 2020 och början av 2021

Beslut

Naturvårdsverket beslutar att tillåta skydds jakt efter 400 vikare.

Skydds jakten får endast ske efter vikare som befinner sig inom 200 meter från en plats där fiske bedrivs och där vikare orsakat skador på fiskeredskap eller tagit fångst från redskapen.

Skydds jakten får ske från stillaliggande båt med motorn på eller av.

Vid sidan av kulammunition av klass 1 får även kulammunition av klass 2 användas.

Detta beslut ska delges med kungörelsedelgivning och gälla även om det överklagas.

Villkor för skyddsjakten genomförande

Jakttid

Skyddsjakten får ske under tiden från och med den 1 maj 2020 till och med den 31 januari 2021.

Jaktområde

Skyddsjakten får bedrivas inom svenskt territorium i följande län:

- Norrbottens län
- Västerbottens län

Undantagna områden

Ingen skyddsjakt efter vikare får med stöd av detta beslut ske inom nationalparker. Jakt enligt detta beslut inom andra skyddade områden (exempelvis sälskyddsområden, Natura 2000-områden eller naturreservat) är bara tillåten om den kan ske utan hinder av de regler som gäller i dessa områden. Jakt som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-områden kan enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (1998:808) även kräva tillstånd ("Natura 2000-tillstånd"). Frågor om sådant tillstånd prövas av länsstyrelsen i aktuellt län.

Inom vissa områden, som inte omfattas av annat områdesskydd, sker inventering av sälar under våren. För dessa områden tillåts endast skyddsjakt efter vikare under tiden från och med den 16 juni 2020 till och med den 31 januari 2021:

Norrbottens län

Vidbrännan

Västerbottens län

Lördagshällan

Yttre Järnäsgrund

Fiskodling

Detta beslut medger inte skyddsjakt för att förhindra allvarlig skada vid fiskodling. För att få bedriva skyddsjakt vid fiskodling krävs ett separat beslut som Naturvårdsverket beslutar om efter ansökan från enskild.

Antal vikare som får fällas

Totalt får 400 vikare fällas under skyddsjakten. Antalet fördelas enligt följande mellan länen:

Norrbottens län	340
Västerbottens län	60

Utbildning och statligt jaktkort

Den som jagar vikare från båt ska ha gått utbildning i säljakt. Utbildningen ska vara organiserad av jägarorganisation i Sverige eller Finland.

Den som jagar ska betala viltvårdsavgift för statligt jaktkort.

Jaktmetoder och tillåtna jaktmedel

Skyddsjakten får bedrivas:

- från land

- från is
- från konstruktion som är fäst på botten
- från stillaliggande båt med motorn på eller av
- med typgodkänt fångstredskap

Vid jakt med gevär får vid sidan av kulammunition av klass 1 skyddsjakten även ske med kulammunition av klass 2.

Kontakta Naturvårdsverket innan och efter skyddsjakt

Innan skyddsjakt

Den som avser att bedriva skyddsjakt efter vikare ska närmaste vardag innan jakten genomförs besöka Naturvårdsverkets hemsida, eller kontakta Naturvårdsverkets kundtjänst, för att få information om hur många vikare som återstår av antalet som tillåtits i det aktuella länet och för att få information om provtagning fortfarande ska ske från fällda sälar i det aktuella området. Se nedan under ”Upplysningar” för kontaktuppgifter till Naturvårdsverket.

Efter skyddsjakt

Den som fällt säl under skyddsjakt ska meddela detta till Naturvårdsverkets så snart som möjligt men senast närmaste vardag efter att säl fällts. För att lämna uppgifterna går det att använda sig av det formulär som finns tillgängligt för ändamålet på Naturvårdsverkets hemsida. Alternativt går det också att kontakta kundtjänst via telefon eller e-post.

Dessa uppgifter ska lämnas:

- Skyttens namn, adress, telefonnummer och e-postadress
- Tidpunkt då säl fällts
- Position där säl fällts i WGS84-format och var denna position är i förhållande till närliggande känd plats (exempelvis ort, ö, fyr, vattenområde eller motsvarande)
- Uppskattat avstånd mellan position där säl fällts och plats där fiske bedrivs
- Om säl bärgats och om provtagning genomförts.

Om säl bärgats (eller det i övrigt är möjligt att avgöra) ska även följande uppgifter lämnas:

- Kön på fälld säl
- Längd på fälld säl (från nos till svansspets)

Bärgning och provtagning

Fällda vikare ska så långt som möjligt bärgas. Under tiden från och med 1 maj till och med 31 juli ska det tas prover från maximalt 25 honor som är över 100 cm långa (från nos till svansspets). Proverna ska skickas in Naturhistoriska riksmuseet och vid provtagningen ska följande innefattas (lilla provtagningen):

- Underkäke
- Reproduktionsorgan (inkl. ev. foster)
- Remsa av späck och hud (några cm bred och ca 30 cm lång, ca 200 gram)
- En bit lever ca 200 gram

Under tiden från och med 1 september 2020 till och med 31 januari 2021 ska det tas prover från maximalt 40 vikare. Proverna ska skickas in Naturhistoriska riksmuseet och vid provtagningen ska följande innefattas (stora provtagningen):

- Underkäke
- Samtliga inre organ utskuret i ett stycke från tunga till anus (inkl. mag- och tarmkanal)
- Reproduktionsorgan (inkl. ev. foster) från honor, testiklar och penisben från hanar
- Remsa av späck och hud (några cm bred och ca 30 cm lång, ca 200 gram)
- En bit muskel ca 100 gram

Ingen provtagning ska göras och inga prover ska skickas in utöver vad som anges ovan. Ersättning för provtagning kommer endast utgå för inskickad komplett provtagning som skett under ovan angivna tidsperioder.

I den händelse tagna prover inte kan levereras till Naturhistoriska riksmuseet ska detta rapporteras till Naturvårdsverket för att möjliggöra ny provtagning.

Handledning och instruktioner för provtagning finns tillgängligt genom Naturvårdsverkets kundtjänst och webbplats (se under ”Upplysningar”).

Bakgrund

Naturvårdsverket kan besluta om skydds jakt efter säl på eget initiativ eller efter ansökan från enskilda. I likhet med föregående år har Naturvårdsverket valt att på eget initiativ utreda behovet av skydds jakt. Grundtanken är att om möjligt förekomma enskilda ansökningar och därmed möjliggöra skydds jakt så snart behov uppstår i samband med skada på fångst eller redskap. Ärendets handläggning har innefattat en skrivelse med aktuella frågeställningar till berörda länsstyrelser, Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges Lantbruksuniversitet, Naturhistoriska riksmuseet och Jordbruksverket samt olika intresseorganisationer. Naturvårdsverket har mottagit svar och synpunkter från både myndigheter och intresseorganisationer.

Skäl

Aktuella bestämmelser

Naturvårdsverket får på eget initiativ besluta om skydds jakt efter säl för att förhindra allvarlig skada på fiske om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Detta framgår av 23 a och 23 b §§ jaktförordningen (1987:905).

I beslut om skydds jakt ska det enligt 9 b § jaktförordningen anges

- vilka arter som berörs och antalet djur som får fällas,
- vilka medel och metoder som får användas,
- vilken tid och vilket område som avses,
- de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för den berörda artens bestånd, och

- den kontroll som kommer att ske.

Naturvårdsverket kan med stöd av 24 d § jaktförordningen tillåta jakt från motordrivna fordon, exempelvis båtar med motorn igång, vilket annars är förbjudet enligt 31 § jaktlagen (1987:259).

Naturvårdsverket kan med stöd av 43 § i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt tillåta att skyddsjakt efter säl även får ske med kulammunition av klass 2. Enligt 16 § samma föreskrifter får annars bara kulammunition av klass 1 användas för jakt efter säl.

Med stöd av 59 § jaktförordningen får Naturvårdsverket besluta att ett skyddsjaksbeslut ska gälla även om det överklagas.

Om en obestämd krets ska delges ett beslut får det enligt 49 § delgivningslagen (2010:1932) ske genom kungörelsedelgivning.

Skyldigheter som följer av Sveriges EU-medlemskap

Vikare finns med i bilagorna 2 och 5 till rådets direktiv (92/93/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Det innebär bland annat att Sverige måste säkerställa att jakt efter vikare är förenlig med upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för arten.

Naturvårdsverkets bedömning

Förhindrande av allvarlig skada

Havs- och vattenmyndigheten m.fl. har i yttrande till Naturvårdsverket lämnat uppgifter om de skador som vikare (och grå- samt knobbsäl) orsakar fisket. Antalet fiskare som rapporterade sälskador under 2019 är betydande och samtliga län med kust mot havet har inrapporterade skador. Vidare framgår av uppgifterna från Havs- och vattenmyndigheten att skador orsakade av säl i princip förekommer utefter hela Sveriges kuststräcka och att skadorna är omfattande. Inte minst det kustnära yrkes- och husbehovsfisket med passiva redskap anges vara hårt drabbat av sälskador. I december 2014 rapporterade Havs- och vattenmyndigheten att total ekonomisk skada beräknat på infiskningsvärde enligt loggböcker och kustfiskejournaler uppgår till ca 33,3 miljoner kronor per år. Då är heller inte så kallade dolda skador på fisket medräknat. Skadorna bedöms inte ha minskat sedan dess och inget talar för minskade sälskador under 2020. Enligt tidigare rapporter från Havs- och vattenmyndigheten är det också troligt att det finns ett antal fiskare som har sälskador men av olika anledningar inte rapporterar dessa.

Naturvårdsverket har från länsstyrelserna i Norrbottens län och Västerbottens län mottagit rapporter om att påverkan från vikare är mycket stor på fisket. Sälskadorna anges i första hand drabba fisket som bedrivs med passiva redskap såsom nät, fällor och ryssjor. Fiske med nät anges vidare över huvud taget inte vara möjligt i områden med hög säl närvaro. Omfattningen av skadorna varierar under året men Naturvårdsverket konstaterar att de flesta fiskemetoder som används drabbas av allvarliga skador under hela fiskesäsongen.

Naturvårdsverket bedömer att skydds jakt efter säl ibland endast kan förväntas ha en relativt begränsad och tillfällig effekt mot skador. Men Naturvårdsverket bedömer att skydds jakt kan vara en lämplig lösning då jakten kan få sälar att undvika de områden som nyttjas av fiskare och då den kan riktas mot skadegörande individer.

I likhet med föregående år gör Naturvårdsverket bedömningen att vikare med stor sannolikhet kommer fortsätta att orsaka allvarliga skador. Skydds jakt efter vikare behövs därför för att det ska finnas möjlighet att förhindra skador.

Annan lämplig lösning

Det finns flera olika skadeförebyggande åtgärder som generellt kan vidtas för att minska sälskadorna på fisket, exempelvis;

- fiske vid olika tidpunkter på dygnet
- skrämman bort sälarna från fiskeplatserna med exempelvis ljud
- vakta vid redskapen
- fiske i kortare perioder
- byte av fångstplatser
- val av redskap som är särskilt utformade

Erfarenheterna visar att dessa skadeförebyggande åtgärder har begränsad och oftast kortvarig effekt. Trots en längre tids arbete för att utveckla redskap och metoder som ska vara säkra mot sälangrepp finns det ännu inte fiskeredskap som effektivt förebygger och minskar risken för sälskador för alla typer av fiske och för alla fiskares behov och förutsättningar. Mot denna bakgrund bedömer Naturvårdsverket att det saknas annan lämplig lösning än skydds jakt för att helt förhindra de allvarliga skador som orsakas av vikare och att skydds jakt är ett nödvändigt komplement till andra åtgärder.

Gynnsam bevarandestatus

Helsingforskommissionen (det styrande organet för Helsingforskonventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö) föreslår att det undre referensvärdet för antalet vikare bör ligga på minst 10 000. I enlighet med art- och habitatdirektivet har det av Sverige inrapporterats till Europeiska Unionen att referensvärdet är 7 500 för den svenska delen av Östersjöpopulationen.

Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för övervakning av beståndsutvecklingen hos sälarterna i de svenska havsområdena. Övervakningen utförs av Naturhistoriska riksmuseet.

Av yttrande från Naturhistoriska riksmuseet framgår att de senaste årens inventering av vikare varierat kraftigt beroende på rådande isförhållanden. Sammantaget bedöms dock det totala antalet vikare i Bottenviken uppgå till runt 20 000 djur. Tillväxthastigheten i beståndet beräknas till 4,7 % per år vilket bedöms som lågt. Vidare kan vikarens utbredningsområde misstänkas minska i framtiden. Beroende på den låga tillväxthastigheten, samt risk för ett minskande utbredningsområde, bedöms inte vikaren ha gynnsam bevarandestatus.

Trots att vikare inte bedöms ha gynnsam bevarandestatus bedömer Naturvårdsverket att en skydds jakt riktad mot skadegörande individer är av vikt på grund av den rådande skadebilden. Vidare bedöms skydds jakt efter totalt 400 vikare fördelat på berörda län enligt ovan inte förhindra återställandet av en gynnsam bevarandestatus för arten. Tillväxthastigheten är alltså högre än det antal sälar som får fällas under den kommande skydds jakten.

Enligt Helsingforskommissionens rekommendationer ska också skydds jakt koordineras mellan länder så att målen för förvaltningen inte äventyras. En avstämning har därför gjorts med det finska Jord- och skogsbruksministeriet. Enligt yttrande har Finland inget att invända mot antalet 400 vikare i den svenska skydds jakten. Vidare har heller inte Havs- och vattenmyndigheten några invändningar mot antalet vikare i skydds jakt i Sverige.

Sammanfattningsvis gör därför Naturvårdsverket bedömningen att samtliga förutsättningar är uppfyllda och fattar därför beslut om att tillåta skydds jakt efter vikare.

Villkor

De beslutade jakttiderna syftar till att ge så goda förutsättningar som möjligt för skydds jakt efter vikare samtidigt som hänsyn tas till sälarnas behov av ro under kutningstiden. Jakttiden börjar därför den 1 maj.

Syftet med skydds jakten är att förhindra allvarliga skador på fångst och redskap och en förutsättning är att det inte finns någon annan lämplig lösning. Därför tillåts skydds jakten endast i närheten av platser där fiske bedrivs (inom 200 meter) och där vikare orsakat skador på fiskeredskap eller tagit fångst från redskapen.

För att underlätta bärgning av fällda sälar får jakten ske från stillaliggande båt med motorn på eller av. Kulammunition av klass 2 tillåts för att möjliggöra användning av ammunition som minskar risken för rikoschetter.

Det bedöms vara av vikt att Naturhistoriska riksmuseet får in de prover som behövs för deras arbete med att övervaka vikarens hälsostatus. Förutsatt att fälld säl kunnat bärgas, finns det därför beroende på tidsperiod, krav på att prover från fälld säl skickas in till Naturhistoriska riksmuseet.

Verkställighet och kungörelse

Med hänsyn till att skadorna är allvarliga och pågående är det viktigt att skydds jakten kan inledas då jakttiden startar. Detta är nödvändigt för att förhindra att ytterligare allvarliga skador uppstår. Det finns därför skäl för att beslutet ska gälla även om det överklagas. Det finns även tid mellan beslutsdatum och jaktstart som ger berörda möjlighet att ta del av beslutet innan det börjar tillämpas.

Beslutet ska delges med kungörelsedelgivning. Beslutet finns under överklagandetiden tillgängligt hos Naturvårdsverket på Virkesvägen 2 i Stockholm alt. Forskarens väg 5 i Östersund och på vår webbplats www.naturvardsverket.se.

Upplysningar

Länsstyrelserna får med stöd av 47 § jaktförordningen meddela tillstånd till jakt på sådant allmänt vatten och sådana holmar, klippor och skär som avses i 12 § andra stycket jaktlagen. Det är även möjligt att efter överenskommelse med jakträttshavaren bedriva skyddsjakt efter säl på annans jaktområde.

Kontaktuppgifter till Naturvårdsverkets kundtjänst och webbplats

Webbplats: www.naturvardsverket.se/saljakt

E-post: viltforvaltning@naturvardsverket.se

Telefon: 010-698 10 00 (vardagar 08:00-16.30)

Se bilaga för information om hur man överklagar.

Beslut i ärendet har fattats av biträdande avdelningschefen Gunilla Ewing Skotnicka efter föredragning av enhetschefen Marcus Öhman. I ärendets handläggning har handläggaren Nils Mårtenson samt juristen Emil Ekström deltagit.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter

För Naturvårdsverket

Gunilla Ewing Skotnicka

Marcus Öhman

Kopia till:

Havs- och vattenmyndigheten
HELCOM
Jordbruksverket
Jord- och Skogsbruksministeriet, Helsingfors
Jägarnas Riksförbund
Klimat- och miljödepartementet, Oslo
Kustbevakningen
Lantbrukarnas Riksförbund
Länsstyrelsen i Blekinge län
Länsstyrelsen i Gotlands län
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsstyrelsen i Hallands län
Länsstyrelsen i Kalmar län
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Stockholms län
Länsstyrelsen i Södermanlands län
Länsstyrelsen i Skåne län
Länsstyrelsen i Uppsala län
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Länsstyrelsen i Östergötlands län
Miljö- och energidepartementet, Stockholm
Miljöministeriet, Helsingfors
Miljö- och Födevareministeriet, Köpenhamn
Naturhistoriska riksmuseet
Näringsdepartementet, Stockholm
Närings- och fiskeridepartementet, Oslo
Polismyndigheten
Program Sälar och Fiske
Skärgårdarnas riksförbund
Svenska Fiskares Riksförbund
Svenska Jägareförbundet
Svenska Naturskyddsföreningen
Svenska Rovdjursföreningen
Sveriges Fiskares Producentorganisation
Sveriges Fiskevattenägareförbund
Sveriges lantbruksuniversitet
Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund
Sveriges Yrkesfiskares Ekonomiska Förening
Swedish Pelagic Federation
Viltskadecenter
Världsnaturfonden WWF

Var ska beslutet överklagas?

Naturvårdsverkets beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Stockholm.

Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Naturvårdsverket.

Adressen framgår av beslutet. Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Naturvårdsverket överklagandet och handlingarna till Förvaltningsrätten i Stockholm.

När ska beslutet senast överklagas?

Överklagandet ska ha kommit in till Naturvårdsverket **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet.

Vad ska överklagandet innehålla?

Överklagandet ska vara skriftligt och det ska vara undertecknat.

I skrivelsen ska Ni ange:

Ert namn, adress, personnummer/organisationsnummer och telefonnummer,

vilket beslut som Ni överklagar t.ex. genom att ange beslutsdatum och ärendenummer,

hur Ni anser att Naturvårdsverkets beslut ska ändras och varför det ska ändras samt

om det finns motparter i ärendet bör Ni ange deras namn, adress och telefonnummer.